

**ЗАКОРДОННЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ
ГЕЛЬСІНСЬКОЇ ГРУПИ
ВІСНИК РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ
Випуск 12, рік п'ятий
Редактор-упорядник Надія Світлична
Грудень 1984 року
Нью-Йорк**

ПОЯСНЕННЯ ДЕЯКИХ СКОРОЧЕНЬ, ВЖИВАНИХ У ВІСНИКУ-12/84

АС — архів самвидаву

В-ВО — видавництво

вип. (рос. вып.) — випуск

вул. — вулиця

г. (рос. год) — рік

газ. — газета

ДНД — Добровільна народна дружина

ж. — журнал

зб. — збірка

кап. — капітан

кв. — квартира

КДБ — комітет державної безпеки [при Раді Міністрів]

КК — карний кодекс

КПЗ (рос. камера предварительного заключения) — камера попереднього ув'язнення

крб. — карбованець

лаг. (рос. лагерь) — табір

м. — місто

МВС — Міністерство внутрішніх справ

нач. — начальник

о. —отець (священик)

обл. — область, обласний

ОУН — Організація Українських Націоналістів

п/з (рос. политический заключенный) — політичний в'язень

ПКТ — приміщення камерного типу [внутрішньотабірна тюрма]

ПЛ — психіатрична лікарня [загального типу]

пос. (рос. поселок) — селище

п/п, п/полк — підполковник

п/ссылный (рос.) — політичний засланець

п/я (рос. почтовый ящик) — поштова скринька

р-и — район

р. нар. — рік народження

РРФСР — Російська Радянська Федеративна соціалістична Республіка

с — село

сел. — селище

ст. — станція

ст. — стаття

УВС — Управління внутрішніх справ

УКДБ — Управління комітету державної безпеки

ул. (рос. улица) — вулиця

УПА — Українська Повстанська Армія

учр. (рос. учреждение) — установа

уст. — установа

ц. р. — цього року

ЯАССР (рос.) — Якутська Автономна Радянська соціалістична Республіка

НАЗВИ СТАТЕЙ КАРНОГО КОДЕКСУ УРСР,
ЗГАДУВАНИХ У ВІСНИКУ-12 84

Ст. 62 — "Антирадянська агітація і пропаганда" (див. 12-15)

Ст. **187'** — "Наклеп на радянський державний і суспільний лад" (див. 12-10, 12-13, 12-16, 12-17)

Ст. 188ⁱ — "Порушення правил паспортної системи" (див. 12-16)

Ст. 209 — "Зазіхання на особу і права громадян під приводом виконання релігійних обрядів..." (див. 12-9)

ХРОНІКА РЕПРЕСІЙ

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ВІРУЮЧИХ

12-1 У березні 1984 року Ініціативна група захисту прав віруючих і Церкви на Україні почала випускати *"Хроніку католицької церкви на Україні"*. Відтоді вийшло щонайменше 8 номерів. Подібно до Московської *"Хроніки текущих событий"*, перших випусків *"Українського вісника"*, *"Інформаційних бюлетенів"* Української Гельсінської групи та інших інформаційних видань Самвидаву, *"Хроніка католицької Церкви на Україні"* повідомляє про всілякі репресії насамперед щодо віруючих на Україні, подає окремі звернення та заяви, які поширюються в самвидаві, тощо.

12-2 6 січня 1984 року в сел. Довге Іршавського р-ну на Закарпатті заарештували Івана КОПОЛІВЦЯ за участь у різдвяному вертепі. Разом з ним заарештували й побили також інших колядників. **І. КОПОЛІВЦЯ засудили до 2 років умовно з обов'язковим залученням до праці.**

12-3 6 січня 1984 року в с. Ялинкувате Вопосянківського р-ну Львівської обл. католицька молодь влаштувала вечір на пошану християнського поета, покутника Семена СКАЛИЧА (див. 1982, 5-9) з нагоди 4-ї річниці його арешту. На вечорі читали його вірші, а також вірші інших заборонених поетів. 18 січня працівники КДБ провели ряд допитів і обшуків з приводу вечора в селах Вопосянка, Ялинкувате, а також на ст. Славське Сколевського р-ну.

12-4 15 січня 1984 року в с. Тибава Свалявського р-ну на Закарпатті заарештували українського католика Іллю УЛИГАНІНЦЯ. Під час обшуку вилучили катехизм 1908 р., Біблію, видану за часів чехословацької окупації, рукописи молитов *"За український народ"*, дев'ятниця до св. Йосифа, *"До всіх потреб"*.

Вилучили також гроші в сумі 110 крб. Нач. міліції полк. РИБАК мотивував тим, що УЛИГАНИНЕЦЬ, нібито, висилає гроші ув'язненим, а тому ці гроші, мовляв, служать "антирадянським настроєм".

І. УЛИГАНИНЕЦЬ був одним з тих українських католиків, що спалили свої паспорти (за повідомленням *"Хроніки католицької"*

Церкви на Україні, No 1, 1984 р., до березня 1984 року на такий вчинок зважилося 520 уніатів), а також відмовилися мати будь-які контакти з владою. Справу І. УЛИГАНИНЦЯ веде ст. слідчий Ужгородського УВС ГОШОВСЬКИЙ. Оскільки І. УЛИГАНИНЕЦЬ відмовився давати покази, його послали на експертизу до Львівської ПЛ. 12 березня його відправили етапом до Львова.

12-5 В середині березня 1984 року в с. Нелепине Свалявського р-ну Закарпатської обл. на квартирі члена Церкви українських католиків ДЕРБАКА було затримано священика о. Стефанія ГРИГОРОВИЧА з м. Мукачева. ГРИГОРОВИЧ і його дочка Катруся здали свої паспорти, зрікшись радянського громадянства. К. ГРИГОРОВИЧ за це виключили з 5 курсу медінституту. С. ГРИГОРОВИЧА три доби тримали в КПЗ, після чого відпустили, зобов'язавши його й дочку протягом трьох днів забрати свої паспорти. С. ГРИГОРОВИЧ не виконав цієї вимоги. 18 березня їх обох заарештували. Це четверте ув'язнення о. ГРИГОРОВИЧА. Його дружина мешкає в Мукачеві Закарпатської обл., на вул. Комуністичній.

12-6 Українського католика **Івана СМЕТАНУ** з с. Салаші Яворівського р-ну Львівської обл. засудили до 2 років таборів суворого режиму.

12-7 14 березня 1984 року члена Ініціативної групи захисту прав віруючих і Церкви на Україні, голову ЦК українських католиків Йосипа ТЕРЕЛЮ (див. 1984, 11-10 і раніше) викликали до райвідділу міліції м. Іршави з невідомих причин. ТЕРЕЛЯ до міліції не пішов. Наступного дня пройшла чутка, що на нього заведено нову кримінальну справу.

Майже за місяць перед тим стався такий інцидент. 16 лютого 1984 року на квартиру ТЕРЕЛІ прийшов п'яний місцевий керівник дружинників, учитель військової справи в середній школі сел. Довге Іван БАБИНЕЦЬ. Він погрожував, що підірве хату, а якщо він цього не зробить, то це зробить хтось інший.

На 19 березня Й. ТЕРЕЛЮ повісткою викликали до Іршавської районної прокуратури. Викликав прокурор БРАІЛА, не повідомивши мети виклику. Підозрюючи, що власті хотіли в такий спосіб заманити ТЕРЕЛЮ до райцентру, щоб там арештувати не на очах одновірців у селі, ТЕРЕЛЯ на виклик не пішов, а чекає арешту в себе вдома.

12-8 У сел. Довге на Закарпатті здали свої паспорти українські католики: Анна ТРИКУР, Марія БОДНАР, Юрій БОДНАР, Поланя БАТЬО, Михайло ТРИКУР і Марія ТРИКУР (про це див. також цей вип., 12-4). На Закарпатті здали свої паспорти понад 290 католиків. Загалом у Західній Україні від початку січня до середини травня 1984 року здали паспорти близько 921-927 чол. Усі вони є потенційними в'язнями за "порушення паспортного

режиму".

12-9 В селі Нелепине Свалявського р-ну Закарпатської обл. в хаті греко-католика ПАНЬКА зроблено обшук. У віруючих Західної України вилучають Біблії, молитви. За молитву, яку уклав митрополит ШЕПТИЦЬКИЙ *"За український народ"*, звинувачують за ст. 209 КК УРСР ("зазіхання на особ/ і права громадян під приводом виконання релігійних обрядів..."), що передбачає ув'язнення до 3 років.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЄВРЕЙСЬКИХ АКТИВІСТІВ

12-10 Стали відомі подробиці подій, які супроводжували арешт у Чернівцях члена Української Гельсінської групи Йосифа ЗІСЕЛЬСА (див. 1984, 10-4 і раніше). 19 жовтня 1984 року, в день, коли заарештували Й. ЗІСЕЛЬСА, було заарештовано, крім нього, ще чотирьох єврейських активістів, а в квартирах 9 чол. відбулися обшуки. З 3 і 6 листопада 1984 року заарештовано ще двох. Четверо заарештованих, відбувши по 3 доби в КПЗ (тепер їх називають ізоляторами тимчасового утримання — по-рос. ИВС), були звільнені. В ув'язненні залишилося троє: Йосиф ЗІСЕЛЬС, Яків РОЗЕНБЕРГ і Леонід ШРАЄР (дати арешту двох останніх невідомі, можливо, саме їх заарештували в листопаді).

Четверо звільнених — це брат Й. ЗІСЕЛЬСА Семен ЗІСЕЛЬС, Борис ТУТЕЛЬМАН, Борис ШТОВЕЛЬМАН і Р. СПЕКТОР (останній — москвич, у Чернівцях живуть його батьки, яких він відвідував). Невідомо, чи справу порушено тільки проти тих, що лишилися в ув'язненні, чи проти звільнених також (тобто, чи з них узяли підписки про невиїзд). Арештованим пред'явили звинувачення за ст. 187^і КК УРСР. Справу веде помічник прокурора м. Чернівців Микола Євстахійович КУРИЛЯК. У справі допитали вже понад 20 чоловік.

У Йосифа ЗІСЕЛЬСА під час обшуку вилучили один із давніх випусків *"Хроники текущих событий"*, а також книги А. ТЕРЦА *"Б тени Гоголя"* і *"Голос из хора"*. Семена ЗІСЕЛЬСА заарешту-

вали на вокзалі, коли він повертався з Риги. У нього вилучили "Хронику текущих событий", добірку бюлетеню "Вести из СССР" і журнал "22\ У Я РОЗЕНБЕРГА знайшли книгу М. ГЕЛЛЕРА і О. НЕКРИЧА 'Утопия у власти', у Б. ТУТЕЛЬМАНА — журнал "А-Я", у Л. ШРАЄРА — мікрофільми якихось статей чи книг (можливо, підручник івпиту), а також магнітофонні записи єврейських пісень.

Усі заарештовані і затримані — активісти єврейського руху в Чернівцях. Вони домагаються еміграції, відвідують синагогу. Вони брали участь у вечорах читання неопублікованих перекладів з ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА. Заарештовані дуже активно розслідували обставини двох погромів єврейського кладовища в Чернівцях, а також звірячого антисемітського нападу учнів середньої школи № 4 на співучня-єврея. Й ЗІСЕЛЬС провадив опити батьків і пропонував передати справу до суду.

12-11 Свідків, які написали заяву про те, що Яків МЕНІ (див. 1984, 11-35 і раніше) під час арешту не виявляв опору, піддали тиску з боку прокуратури: їм погрожували порушенням кримінальної справи, якщо вони не візьмуть своєї заяви назад. Напевно, всі вони піддалися тискові. 26.XI.1984 р. дружину Я. МЕША Марину викликали до прокуратури м. Одеси, де їй сказали, що проти неї можуть порушити справу про підробку документів. За твердженням прокурора, свідки нібито показали, що вони, на прохання М. МЕШ, підписали чистий аркуш паперу.

Яків МЕШ в Одеській тюрмі захворів на гепатит. Його в критичному стані поклали до лікарні, тимчасово звільнивши з тюрми. Тепер стан Я. МЕША поліпшується. Можливо, його вже повернули до тюрми.

12-12 На суді над Яковом ЛЕВІНИМ (див. 1984, 11-5 і раніше) головував **суддя МАРКОВ**, звинувачення підтримував **прокурор ЯСИНОВСЬКИЙ**, захищав Я. ЛЕВІНА **адвокат УМАНСЬКИЙ**. Крім свідків, названих у попередньому випуску, на суді виступив також Вілен БОГУСЛАВСЬКИЙ, який свідчив, нібито Я. ЛЕВІН заявляв, що ізраїльська армія організована краще за радянську. Серед епізодів звинувачення було й те, що під час святкування Пурим Я. ЛЕВІН буцімто зображав начальника Одеського УКДБ (що не відповідає дійсності: насправді Я. ЛЕВІН зображав міліцейського собаку).

Розгляд касаційної скарги Я. ЛЕВІНА в Одесі призначили на 27. XII. 1984 р.

12-13 10 грудня 1984 року відбувся суд над Іосифом БЕРЕНШТЕЙНОМ (див. 1984, 11-3). Його звинувачували в опорі міліції — ст. **188'** КК УРСР. (Повідомлення про донос на Й. БЕРЕНШТЕЙНА, нібито він спекулює надгробками, помилкове: донос написали на його тітку, що живе в Новоград-Волинському). До су-

дового залу пустили п'ятьох членів родини Й. БЕРЕНШТЕЙНА. Його дядько, який був присутній під час арешту, дав покази, що Й. БЕРЕНШТЕЙН опору не виявляв. Звинувачення базувалося на показах "народних дружинників".

Й. БЕРЕНШТЕЙНА засудили до **4 років таборів загального режиму** (певно, звинувачення було пред'явлене за ч. 2 статті).

У тюрмі Й. БЕРЕНШТЕЙНА жорстоко побили: під час суду на його обличчі чітко видніли сліди побоїв і порізів, праве око заплигло і не розплющувалось (були побоювання, чи не втрачене око взагалі).

Стало відомо, що після арешту Й. БЕРЕНШТЕЙНА у нього вдома, в Києві, відбувся обшук. Вилучили релігійну літературу. Дружині погрожують порушенням кримінальної справи за ст. 187¹ КК УРСР. Їхній дочці Яні (вона майже сліпа) співробітники КДБ погрожували, що її "можуть зґвалтувати".

Родина БЕРЕНШТЕЙНІВ домагається еміграції від 1979 року.

12-14 До помешкання єврейських активістів Марка і Євгенії МІХЛІНИХ у Києві прийшло кілька незнайомих осіб у цивільному в той час, коли вони сиділи за трапезою після посту Судного Дня. Прийшли почали вимагати від М. МІХЛІНА, щоб він скинув ритуальну кіпу, та конфіскували книги на івриті, які лежали на столі.

СПРАВА МИКОЛИ ГОРБАЛЯ

•**12-15** Дружину Миколи ГОРБАЛЯ Ольгу СТОКОТЕЛЬНУ викликали в Києві на допит у справі чоловіка. Під час допиту слідчий сказав, що М. ГОРБАЛЯ звинувачують за ст. 62 КК УРСР. Слідчі органи й прокуратура в Миколаєві, куди вона звернулася із запитом, не підтвердили і не заперечили, сказавши, що вона довідається про статтю на суді.

Слідство в справі М. ГОРБАЛЯ закінчили. Суду очікують наприкінці січня 1985 року. О. СТОКОТЕЛЬНА найняла адвоката.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР

12-16 В 1984 році в Криму заарештували інженера Джеля-ла ЧЕЛЕБІЄВА (1936 р. нар.) Це його третій арешт. Два попередні трирічні терміни він відбував за ст. 187' КК УРСР (чи, можливо, за її аналогом — ст. 190' КК РРФСР), вперше в 1967-1970 рр. Дж. ЧЕЛЕБІЄВ приїздив до Криму, але не дістав там прописки, а в 1979 році його з родиною вислали з с. Кривцове Білогірського р-ну Кримської обл. Дім і майно, яке залишалося в Криму, йому не відшкодували. Пізніше Дж. ЧЕЛЕБІЄВ повернувся до Криму, але його затримали органи КДБ. Протягом тижня начальник оперативного відділу для кримських татар УКДБ Кримської обл. ІЛЬІНОВ, начальник спецвідділу полк. КАЛИНОВИЧ і майор ВОЛКОВ робили на нього тиск, домагаючися, щоб він добровільно виїхав з Криму та погрожуючи при цьому арештом. Дж. ЧЕЛЕБІЄВ обіцяв подумати, і його звільнили, проте він не виїхав, а розповів друзям про тиск, який на нього робили. Після цього його заарештували за порушення правил паспортної системи (ст. 196 КК УРСР і РРФСР). Засудили Дж. ЧЕЛЕБІЄВА до 1 року таборів суворого режиму.

12-17 У Ташкенті заарештували активіста кримсько-татарського руху інженера-метролога Іззета ХАІРОВА (1938 р. нар.), який вже відбув раніше ув'язнення в 1968-1970 рр. за ст. 191" КК УзРСР (аналог ст. 187' КК УРСР). Коли І. ХАІРОВ перебував на роботі, до кишені його піджака було підкинута пістолет іноземної марки. Проте на пістолеті не виявили відбитків пальців І. ХАІРОВА, і через два місяці його звільнили. Все ж справи не припинили, у ХАІРОВА взяли підписку про невиїзд. І. ХАІРОВ одружений з Васфіє, сестрою відомого активіста кримсько-татарського національного руху Мустафи ДЖЕМІЛЄВА (див. 1984, 2-3 і раніше).

12-18 Колишнього політв'язня, активіста кримськотатарського руху Решата ДЖЕМІЛЄВА (див. 1981, 5 і раніше) в Ташкенті постійно викликають до КДБ, погрожують йому арештом.

12-19 З вересня 1984 року з с Добре Сімферопольського р-ну Кримської обл. виселили родину Нарімаса АСАНОВА з 5-ма дітьми. Виселення провадили кілька десятків "активістів" під наглядом співробітників КДБ. Під час виселення одному з членів родини зламали руку. Хату Н. АСАНОВА конфіскували. Родина Н. АСАНОВА жила в цій купленій хаті два роки, але їх там так і не прописали.

НОВИНИ ПРО НЕВІЛЬНИКІВ

1. У тюрмах і в таборах

12-20 29 травня 1984 року в концтаборі ВЛ-315/30 (начальник п/полк. В. ПОВШЕНКО, нач. режимної частини п/п ФІЛІПОВ, табірний лікар кап. ТАЛИЗІН) помер греко-католицький священник

Антін ПОТІЧНЯК.

О. Антін (1912 р. нар.) закінчив духовну академію, вчився в Римі. Брав активну участь в українському національно-визвольному русі. В 1944 р. о. Антін був курінним УПА. **Вперше заарештований у 1947** (чи 1948?) році, **відбув 5 ув'язнень**. Востаннє його заарештували **в жовтні 1983 року в м. Стрий Львівської обл.** в 71-річному віці. Заарештували його з іще не знятими швами після операції шлунка. Через два тижні після арешту йому в Львівській тюрмі зробили повторну операцію. В такому стані його засудили до **1 року таборів суворого режиму**. 18 листопада 1983 року о. ПОТІЧНЯКА перевели до табору, де його змушували працювати і виконувати норму. 14 грудня за невиконання норми о. Антона посадили на 15 діб до ШІЗО, а 10 січня — в ПКТ "до виправлення". Через кровотечу його перевели до табірної лікарні в перші дні перебування в ПКТ, але за наполяганням адміністрації знову повернули до ПКТ. 9 березня 1984 р. його відправили до тюремної лікарні, де мали робити третю операцію шлунка. 30 травня родина дістала телеграму про смерть о. Антона ПОТІЧНЯКА.

о. ПОТІЧНЯК від 1982 року був членом Ініціативної групи захисту прав віруючих і Церкви на Україні.

12-21 Василь СТУС (див. 1984, 11-22 і раніше) дуже тяжко хворіє в таборі особливого режиму. Крім стенокардії, давньої хвороби шлунка та ушкоджених під час заслання ніг, у нього припускають хворобу нирок — **нефрит**. Він дуже погано почувається, в жовтні ц. р. він навіть написав прощальний лист до родини. Від 20 січня 1983 до 20 січня 1984 року В. СТУС перебував у камері-одиночці на пониженій нормі харчування. Восени в нього вилучили збірку віршів *"Птах душі"*.

12-22 Ірина РАТУШИНСЬКА (див. 1984, 11-32 і раніше) в Мордовському жіночому таборі провадить разом з Т. ОСІПОВОЮ голодівку, домагаючись побачень із своїми чоловіками. В жовтні І. РАТУШИНСЬКУ етапували кудись із табору (можливо, до Саранська або Києва на "перевиховання").

12-23 У Галини БАРАЦ-КОХАН (див. 1984, 9-30 і раніше) в жіночому політичному таборі в жовтні 1984 року стався інфаркт, у зв'язку з чим її поклали до табірної лікарні.

12-24 Протягом 5 місяців Юрій БАДЗЬО (див. 1984, 11-38 і раніше) перебував у лікарні з підозрою на виразку шлунка. Йому визначили діагноз: **хронічний гастрит**.

12-25 Політв'язня Павла КАМПОВА з Львівського табору ВЛ-315/30 перевели до РРФСР. Теперішня його адреса: **Кировская обл., Верхнекамский р-н, пос. Рудничный, п/я ОР-216/3-1. П. КАМПОВ** майже зовсім осліп (див. 1984, 1/8-36 і раніше).

12-26 У грудні 1983 року звільнилася з ув'язнення греко-католичка Поланя БАТЬО з сел. Довге Іршавського р-ну Закарпатської обл. Крім того, закінчилися терміни у: **БУШНЯК Наталі!** з Києва (див. 1981, 8), **ВОДИЩАКА Олександра, ДЕМЧИШИНА Андрія, ЄВГРАФОВА Миколи** з м. Слов'янська Донецької обл., **КРАВЧЕНКА Валерія** з Києва (див. 1984, 5-Ю), **МАРЧЕНКА Олексія, ПОГИБИ Миколи** з Києва (див. 1981, 5 і раніше), **ТОВКАЧА Івана** — члена ОУН-УПА, що жив у м. Прокоп'євську Новосибірської обл. У **ЧУЧМАНА Степана** з м. Буськ Львівської обл. термін закінчився **5 квітня 1983 року**.

2. У божевільнях

12-27 Начальник відділу Медуправління МВС — **БЕЛЯЄВ**.

3. Після звільнення

12-28 Олексієві МУРЖЕНКУ (див. 1984, 6-16 і раніше), який звільнився після 14-річного ув'язнення, призначили адміністративний нагляд. Щотижня він мусить реєструватися в міліції. Його адреса з родиною: **м. Київ, масив Троєщина, вул. Закревського, 36, кв. 181**.

ПРИВІТАЙТЕ

З УРОДИНАМИ

Повідомляємо адреси тих переслідуваних, у кого через місяць надходять дні народження, а також їхніх родин. У лютому народилися:

12-29 2 лютого 1926 року нар. Оксана Зенонівна ПОПОВИЧ (див. 1983, 11/12 і раніше). Її адреса на засланні: **636330, Томская обл., Молчановский р-н, с. Молчаново, ул. Димитрова, 71, кв. 1. Адреса матері Олени Йосипівни: 282000, м. Івано-Франківськ, вул. Павлика Морозова, 15, кв. 1.**

12-30 3 лютого 1954 року нар. Микола Петрович РУСНАК (див. 1983, 11/12 і раніше). Його адреса на примусових роботах:

245110, Сумська обл., м. Шостка, вул. Горького, 4, кв. 207. Адреса дружини Докії Матвіївни з дочкою (1976 р. нар.) і сином (1981 р. нар.): 275126, Чернівецька обл., Кельменецький р-н, с Комарове.

12-31 5 лютого 1939 року нар. Анна Кузьмівна ШВЕД (див. 1984, 2-2). Її адреса в таборі тимчасом не відома. Адреса чоловіка Івана Степановича, сина Андрія і дочок Тамари та Людмили: м. Тернопіль, вул. Київська, 10, кв. 142.

12-32 9 лютого 1929 року нар. Петро Варфоломійович КУЗЬМЕНКО (див. 1984, 4-17). Його адреса в таборі: 245980, Сумська обл., Роменський р-н, с Перехрестівка, уст. УС-319/59-1-12. Адреса дружини Лідії Панасівни і 4 дорослих дітей: 252156, м. Київ-156, вул. Маршала Жукова, 21, кв. 54.

12-33 11 лютого 1959 року нар. Василь Тарасович ТУРКЕВИЧ (див. 1983, 11/12). Його адреса на примусових роботах: 288421, Вінницька обл., Крижопільський р-н, с Городківка, Гуртожиток No 2, кімн. 305. Адреса матері Домни Григорівни: 274000, Чернівецька обл., Кіцманський р-н, п/в Драчинці, с Остра.

12-34 12-34 12 лютого 1937 року нар. Павло Степанович ПАВЛЮК (див. 1983, 11/12). Його адреса в таборі не відома. Адреса дружини Любові Антонівни з дітьми (Наталія, нар. 28. X. 1961 р.; Віра, нар. 1963 р.; Надія, нар. 11. VII. 1965 р.; Любов, нар.

26. VI. 1967 р.; Павло, нар. 28. IV. 1969 р.; Андрій, нар. 28. V. 1971 р.; Віталій, нар. 13. VIII. 1973 р.; Лідія, нар. 18. XI. 1974 р.): 320086, м. Дніпропетровськ-86, вул. Руднева, 2.

12-35 15 лютого 1934 року нар. Володимир Ількович ГАНДЗЮК (див. 1983, 11/12 і раніше). Його адреса в рідному селі після звільнення: 285433, Івано-Франківська обл., Калуський р-н, с Стефанівці.

12-36 17 лютого 1952 року нар. Анатолій ІВАЩЕНКО (див. 1984, 7/8-8). Його адреса в таборі: 265968, Ровенська обл., Володимирецький р-н, ст. Рафалівка, уст. ОР-318/76-8. Адреса матері Анни Йосипівни з 10-ма братами і сестрами: 255203, Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с. Петровське, вул. Петровська, 87а. Батько Яків Юхимович в ув'язненні.

Бажано привітати їх листами, листівками чи телеграмами.

АРХІВ САМВИДАВУ

У цьому розділі подаємо бібліографію самвидавних творів і документів, опублікованих (або одержаних) у грудні 1984 року. Всі вказані тут матеріали є в архіві Закордонного Представництва Української Гельсінської групи. Бажаючі набути копії цих документів мають звернутися до редактора "ВІСНИКА РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ".

12-37 Борис Антоненко-Давидович. 7. Апеляція до майбутнього (вірш). - ж. *"Нові дні"*, грудень 1984 р., No 418, стор. 2-3. Про Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА див. 1984, 11-29 і раніше.

12-38 Тарас Мельничук. Матері моїй (вірш). — ж. *"Віра"*, рік X, ч. 4 (36), Жовтень-Грудень 1984, стор. 25. Про Т. МЕЛЬНИЧУКА див. 1984, 5-37 і раніше.

12-39 Василь Стус. Пам'яті Алли Горської (уривки). Із зб. *"Палімпсести"*, що має вийти у в-ві *"Сучасність"*, ж. *"Наше життя"*, Листопад 1984, стор. 8. Про В. СТУСА див. 1984, 11-12 і раніше. Про А. ГОРСЬКУ див. 1981, 3 і раніше.

12-40 Из стихов Ирины Ратушинской. ("Храни меня, Господь, от злой беды", 1977; "Мне двадцать лет спустя, не суждено", 1978; "Письмо в 21 год", 1979). — газ. *"Русская мысль"*, No 3549, 27. XII. 1984 г. Про І. РАТУШИНСЬКУ див. цей вип. — 1984, 12-22 і раніше.

12-41 АС No 5351. Список узников Евангельских христиан-баптистов, арестованных и осужденных за слово Божие в СССР, и служителей Совета Церквей ЕХБ, находящихся на нелегальном положении на 1 марта 1984 года (без места, вскоре после 1.3.84). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 37/84, 23 ноября 1984 г. (34 стор).

12-42 АС No 5358. Мустафа Джемилев, п/ссылный. "В ред. японской радиовещательной корпорации "Эн-Эйч-Кей" — ответ на дискуссионный вопрос "Какими должны быть отноше-

ния между Японией и ее соседями в Азии?", пос. Зырянка,

ЯАССР, 26. 10. 81. — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. (2 стор.). Про М. ДЖЕМИЛЄВА див. цей вип. — 1984, 12-19 і раніше.

12-43 АС No 5359. М. Джемилев,... Обращение "Ко всем мусульманам!" с просьбой выступить в защиту А. Сахарова и Е. Боннэр, Якутия, 5. 12. 81. — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. (1 стор.).

12-44 Сообщение о Пермском лагере No 37-2 в начале 1984 (без места, вероятно весна 1984). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып No 39, 10 декабря 1984 г. — (3 стор.).

12-45 АС No 5363. Н. В. Павлов, нач. учр. ЖХ-385/3. Ответ на запросы родственников п/з И. Ратушинской... (пос. Барашево, МордАССР), 18. 6. 84. — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. — (1 стор.). Про І. РАТУШИН-СЬКУ див. цей вип. — 1984, 12-40 і раніше.

12-46 АС No 5364. Ольга Матусевич, Лидия Доронина, п/з. Откр. письма... Э. Межелайтису,.. пос. Барашево, МордАССР, 21 и 30. 6. 84. — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. — (7 стор.). — Про О. МАТУСЕВИЧ (ГЕЙКО) див. 1984, 7/8-30 і раніше.

12-47 АС No 5365. "Таблица голодовок", проведенных и планируемых 11-ю женщинами-п/з, в период 17. 3. 83 — 10.12. 84 (Морд. лаг. No3-4, примерно июль 1984). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. — (3 стор.).

12-48 АС No 5370. 10 женщин-п/з (Э. Абрутене и др.). Поздравление Р. Рейгану в связи с переизбранием его на пост президента США (Морд. лаг. No3-4, не позднее 7. 11. 84). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 39, 10 декабря 1984 г. — (1 стор.).

12-49 АС No 5371. "Хроника католической церкви на Украине", No 1 (Западная Украина, не ранее 1. 3. 84). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No 40/84, 21 декабря 1984 г. -- (13 стор.).

12-50 АС No 5372. "Хроника католической церкви на Украине", No 2 (Западная Украина, не ранее 1.3.84). — *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. No. 40/84, 21 декабря 1984 г. — (14 стор.).

12-51 АС No 5373. "Хроника католической церкви на Украине", No 3, (Западная Украина, не ранее 16. 5. 84.). *"Материалы самиздата"* радио "Свобода", вып. 40/84, 21 декабря 1984 г. — (18 стор.).

12-52 Sur Youri Litvine: vie et mort d'un prisonnier de conscience-Cahiers du SAMIZDAT, No 107, December 1984. — стор. 2-

3. Про Ю. Литвина див. 1984, 10-1 і раніше.

12-53 Lettre d'Alexandre Chatravka aux members du "Groupe pour la confiance" de Moscou. — *Cahiers du SAMIZDAT*, No. 107, Decembre 1984г- стор. 15-18. Про О. ШАТРАВКУ див. 1984, 'Ю-43 і раніше.

ПОКАЖЧИК ІМЕН

А

АБРУТЕНЄ Е. 12-48

АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ Борис 12-37

АСАНОВ Наріман 12-19

Б

БАБИНЕЦЬ Іван, керівник ДНД (с. Довге на Закарпатті) 12-7

БАДЗЬО Юрій 12-24

БАРАЦ-КОХАН Галина 12-23

БАТЬО Поланя 12-8

БЕРЕНШТЕЙН Йосиф 12-13

БЄЛЯЄВ, нач. від. Медупр. МВС 12-27

БОГУСЛАВСЬКИЙ Вілен 12-12

БОДНАР Марія 12-8

БОДНАР Юрій 12-8

БОННЕР Е. 12-43

БРАІЛА, прок-р (м. Іршава Закарпат. обл.) 12-7

БУШНЯК Наталія 12-26

В

ВОДИЩАК Олександр 12-26

ВОЛКОВ, майор (УКДБ Крим обл.) 12-16

Г

ГАНДЗЮК Володимир Ількович 12-35

ГЕЛЛЕР М. 12-10

ГОРБАЛЬ Микола 12-15

ГОРСЬКА Алла 12-39

ГОШОВСЬКИЙ, ст. слід. УВС (м. Ужгород) 12-4

ГРИГОРОВИЧ Катерина 12-5

о. ГРИГОРОВИЧ Стефаній 12-5

Д

ДЕМЧИШИН Андрій 12-26

ДЖЕМІЛЄВ Мустафа 12-17, 12-42, 12-43

ДЖЕМІЛЄВ Решат 12-18

ДОРОНІНА Лідія 12-46

Є

ЄВГАФОВ Микола 12-26

З

ЗІСЕЛЬС Йосиф 12-10

ЗІСЕЛЬС Семен 12-10

І

ІВАЩЕНКО Анатолій Якович 12-36

ІВАЩЕНКО Анна Йосипівна 12-36

ІВАЩЕНКО Яків Юхимович 12-36

ІЛІНОВ, нач. опер. від. УКДБ (Крим, обл.) 12-16

К

КАЛИНОВИЧ, полк, спецвід. УКДБ (Крим, обл.) 1-16
КАМПОВ Павло 12-25
КОПОЛІВЕЦЬ Іван 12-2
КРАВЧЕНКО Валерій 12-26
КУЗЬМЕНКО Лідія Панасівна 12-32
КУЗЬМЕНКО Петро Варфоломійович 12-32
КУРІЛЯК Микола Євстахійович, лом. прок-ра (м. Чернівці) 12-10
Л
ЛЕВІН Яків 12-12
ЛИТВИН Юрій 12-52
М
МАРКОВ, суддя (м. Одеса) 12-12
МАРЧЕНКО Олексій 12-26
МАТУСЕВИЧ (ГЕЙКО) Ольга 12-46
МЕЖЕЛАЙТІС Е. 12-46
МЕЛЬНИЧУК Тарас 12-38
МЕШ Марина 12-11
МЕШ Яків 12-11
МІХЛІНА Євгенія 12-14
МІХЛІН Марко 12-14
МУРЖЕНКО Олексій 12-28
Н
НЕКРИЧ О. 12-10
О
ОСІПОВА Т. 12-22
П
ПАВЛОВ Н. В., нач. уст. ЖХ-385/3 12-45
ПАВЛЮК Андрій Павлович 12-34
ПАВЛЮК Віра Павлівна 12-34
ПАВЛЮК Віталій Павлович 12-34
ПАВЛЮК Лідія Павлівна 12-34
ПАВЛЮК Любов Антонівна 12-34
ПАВЛЮК Любов Павлівна 12-34
ПАВЛЮК Надія Павлівна 12-34
ПАВЛЮК Наталія Павлівна 12-34
ПАВЛЮК Павло Павлович 12-34
ПАВЛЮК Павло Степанович 12-34

ПАНЬКО 12-9
ПОВШЕНКО В., п/п (уст. ВЛ-315,30; 12-2С
ПОГИБА Микола 12-26
ПОПОВИЧ Оксана Зенонівна 12-29
ПОПОВИЧ Олена Йосипівна 12-29
о. ПОТІЧНЯК Антін 12-20
Р
РАТУШИНСЬКА Ірина 12-22, 12-40, 12-45
РЕЙГАН Р. 12-48
РИБАК, полк (нач. міліції с. Тибава Закарпат. обл.) 12-4
РОЗЕНБЕРГ Яків 12-10
РУСНАК Докія Матвіївна 12-30
РУСНАК Микола Петрович 12-30
С
САХАРОВ А. 12-43
СКАЛИЧ Семен 12-3
СМЕТАНА Іван 12-6
СПЕКТОР Р. 12-10
СТОКОТЕЛЬНА Ольга 12-15
СТУС Василь 12-21, 12-39
Т
ТАЛИЗІН, кап. (табірний лікар уст. ВЛ-315/30) 12-20
ТЕРЕЛЯ Йосип 12-7
ТЕРЦА 12-10
ТОВКАЧ Іван 12-26
ТРИКУР Анна 12-8
ТРИКУР Марія 12-8
ТРИКУР Михайло 12-8
ТУРКЕВИЧ Василь Тарасович 12-33
ТУРКЕВИЧ Домна Григорівна 12-33
ТУТЕЛЬМАН Борис 12-10
У
УЛИГАНІНЕЦЬ Ілля 12-4
УМАНСЬКИЙ, адв. (м. Одеса) 12-12
Ф
ФІЛІПОВИЧ, п/п (нач. режимної част, в уст. ВЛ-315/30) 12-20
Х
ХАІРОВА Васфіє 12-17
ХАІРОЗ Іззот 12-17
Ч
ЧЕПЕБІЄВ Джелал 12-16
ЧУЧМАН "Степан 12-26
Ш
ШАТРАВКА Олександр 12-53
ШВЕД Андрій 12-31

ШВЕД Анна Кузьмівна 12-31

ШВЕД Іван Степанович 12-31

ШВЕД Людмила 12-31

ШВЕД Тамара 12-31

ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМ 12-10

ШРАЄР Леонід 12-10

ШТОВЕЛЬМАН Борис 12-10

Я

ЯСИНОВСЬКИЙ. прок-р (м. Одеса) 12-12

**СПИСОК ПОЖЕРТВ,
які надійшли до ЗП УГГ в другій половині 1984 року**

1. Анонімка пожертва в пам'ять загиблих на Колимі [Англія]	875.00
2. ВИТВИЦЬКИЙ Б. [Ньюарк, Н. Дж.]	3.55
3. ВОРОНИН Ол. [Вашінгтон, Д. К.]	100.00
4. ДЕМИДЕНКО І. [Рочестер, Н. Й.]	200.00
5. Дослідна Фундація ім. Ольжича [Філядельфія, Па.]	500.00
6. КОВІНЬКО Г. [Гартфорд, Кон.]	25.00
7. САВИЦЬКА М. [Кренфорд, Н. Дж.]	25.00
УСЬОГО ЗА ПІВРІЧЧЯ	1,728.55

За всі пожертви сердечно дякуємо.

Закордонне Представництво Української Гельсінської групи